

Waterwoordenboek

Het alleraardigste Waterwoordenboek bevat 846 woorden die op -water eindigen. Het schijnt dat er nog niet zo heel lang geleden minder van deze woorden waren. De recente toename duidt op het toenemende belang van water. Anderzijds zijn waarschijnlijk ook veel oude aan water gerelateerde woorden vergeten. Kijkt u maar eens in het hier eerder besproken Glossarium van waterstaatstermen, 'Polderlands', en tel het aantal woorden dat u niet kent.

Ok het Waterwoordenboek is leerzaam. Bij ieder woord staan een uitleg en een achtergrond, soms nog toegelicht aan de hand van een kader dat een grappige eigenaardigheid van het gebruik van het woord illustreert. Bij het lemma 'wolkenwater' staat bijvoorbeeld uitgelegd hoe in een dorpje in de Chileense bergen de hoeveelheid beschikbaar water toenam van 14 naar 40 liter per persoon per dag nadat men met netten water uit de wolken wist te vangen. Vervolgens nam de bevolking dusdanig toe dat er weer te weinig water beschikbaar was. Eén en ander is in 1999 verfilmd in de film 'De wolkenmelkers'. Een foto verlichtigt het geheel.

Veel van de woorden in dit boek betreffen chemische of medische termen. Zo is lysolwater water waarin lysol is opgelost en luiwijnwater een soort loog waarmee koperwerk schoongemaakt kan worden. Dit gaat kennelijk sneller dan met gebruikelijke koperpoets, zodat de vrouwen (vanouds degenen die het koper poetsten) die loog gebruikten als lui werden aangemerkt.

Het woordenboek is geen wetenschappelijk werk. Zo zou artesisch water komen uit een 'ondergrondse waterader waarop veel druk zit'. Het doet mij denken aan mij na aan het hart liggende bergbewoners die vertellen dat het water dat uit de rotsen komt, ontspringt in een ondergronds meer. Het is maar hoe je het bekijkt.

Het is genoeglijk om door het boekje te bladeren, vooral ook vanwege de extra achtergronden die bij de woorden en in de kaders worden gegeven. IJzerwater is bijvoorbeeld niet alleen ijzerhoudend water, maar zou ook kunnen worden gezien als water uit de Isère, de rivier die in Noord-Frankrijk ontspringt en aan de Belgische Noordzeekust

uitmondt. De 'Isere' wordt voor het eerst vermeld in een Latijnse tekst uit 840, waarna ook de spellingswijzen 'Isere' en 'Ysere' voorkomen. Vanaf 1818 wordt in Nederlands-talige teksten 'IJzer' gevonden. De afkomst van de naam is onzeker. 'Isere' zou 'heldere A' (A = water) kunnen betekenen. Er zijn echter ook interpretaties waarbij 'iser' als 'ijzer' of 'bruin' wordt verklaard.

Het Waterwoordenboek hoort thuis in iedere respecterende waterbibliotheek. Het zal een rijke aanwinst zijn, heerlijk om in te bladeren, en is ideaal als relatiegeschenk of verjaardagscadeau. Wie geïnteresseerd is in de overige ruim 800 waterwoorden raad ik aan het Waterwoordenboek snel aan te schaffen - warm aanbevolen.

Michael van der Valk

'Waterwoordenboek' van Wim Daniël (ISBN 978-90-809501-6-0) telt 170 pagina's, wordt uitgegeven voor Kuux Media in Eindhoven en kost 17,50 euro. Bij educatieve doeleinden is korting mogelijk.

Waterwonen in Nederland

Anne Loes Nillesen en Jeroen Singelenberg schetsen in het boek 'Waterwonen in Nederland' trends en experimenten op het gebied van architectuur op het water.

Water is niet weg te denken uit onze ruimtelijke ordening, stedenbouw en planologie. Klimaatverandering en stedelijke ontwikkelingen in de dichtbevolkte delta maken proeven met nieuwe woon- en inrichtingsvormen noodzakelijk. De afgelopen jaren zijn verschillende typen waterwoningen bedacht, zoals drijvende, amfibische, paal-, terp- en dijkwoningen. De eerste proefprojecten zijn gerealiseerd, maar nu zullen die groepen woningen uitgroeien tot complete waterwijken met een eigen infrastructuur en systeem van voorzieningen.

Dat daagt stedenbouwkundigen, planologen, ontwikkelaars, beleidsmakers, ontwerpers en andere denkers uit water te integreren in hun visies op wonen en stedenbouw. Hoe ontwerpen we een wijk die méér is dan een 'gewone' landwijk met veel water en meer dan een woonbotenwijk met wat voorzieningen? Hoe gaan we om met ontsluiting, kwaliteit van de openbare ruimte

en privacy? Welke nieuwe principes komen bij waterstedenbouw om de hoek kijken? Dit boek laat niet alleen zien hoe Nederland in dit opzicht verandert, maar reikt ook de woonoplossingen voor de toekomst aan. De auteurs besteden aandacht aan projecten verspreid over heel Nederland, maar ook in Californië en Duitsland.

'Waterwonen in Nederland: architectuur en stedenbouw op het water' van Anne Loes Nillesen en Jeroen Singelenberg (ISBN 978-90-5662-780-5) telt 128 pagina's en wordt uitgegeven door NAI Uitgevers in samenwerking met Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting en D.EFAC.TO architectuur en stedenbouw en kost 29,50 euro.

Cultuurhistorie

De waterschappen dragen al honderden jaren zorg voor ons watererfgoed. De geschiedenis van het waterbeheer is terug te zien in sluizen, molens, gemalen, dijken, beken, bijzondere watergangen en polders. Het boek 'Peilwaarden. Omgaan met erfgoed in actuele wateropgeven' maakt duidelijk welke rol cultuurhistorie speelt in het werk van de waterschappen.

De met water verbonden cultuurhistorische elementen dragen bij aan de identiteit van stad en streek. Maar er is meer. Dit boek maakt de mogelijkheden concreet door niet alleen praktische tips en handvatten te geven, maar ook 13 voorbeeldprojecten de revue te laten passeren waaruit blijkt hoe de waterschappen met cultuurgeschiedenis omgaan.

Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een waterzuiveringspark met behoud van de originele structuren, het verbeteren van veenkaden zonder historisch waardeverlies, het behoud en de ontwikkeling van bijzondere waterstructuren zoals de Nieuwe Hollandse Waterlinie, het ontwikkelen van een woongebied gebaseerd op de onderliggende polderstructuur en het herstel van een oude haven met ruimte voor recreatie. Het boek is rijk geïllustreerd en waar nodig voorzien van verhelderende kaarten of extra informatie per project.

'Peilwaarden. Omgaan met erfgoed in actuele wateropgeven' van Projectbureau Belvedere (ISBN 978-90-5345-404-6) wordt uitgegeven door uitgeverij Matrij, telt 112 pagina's en kost 19,95 euro.

